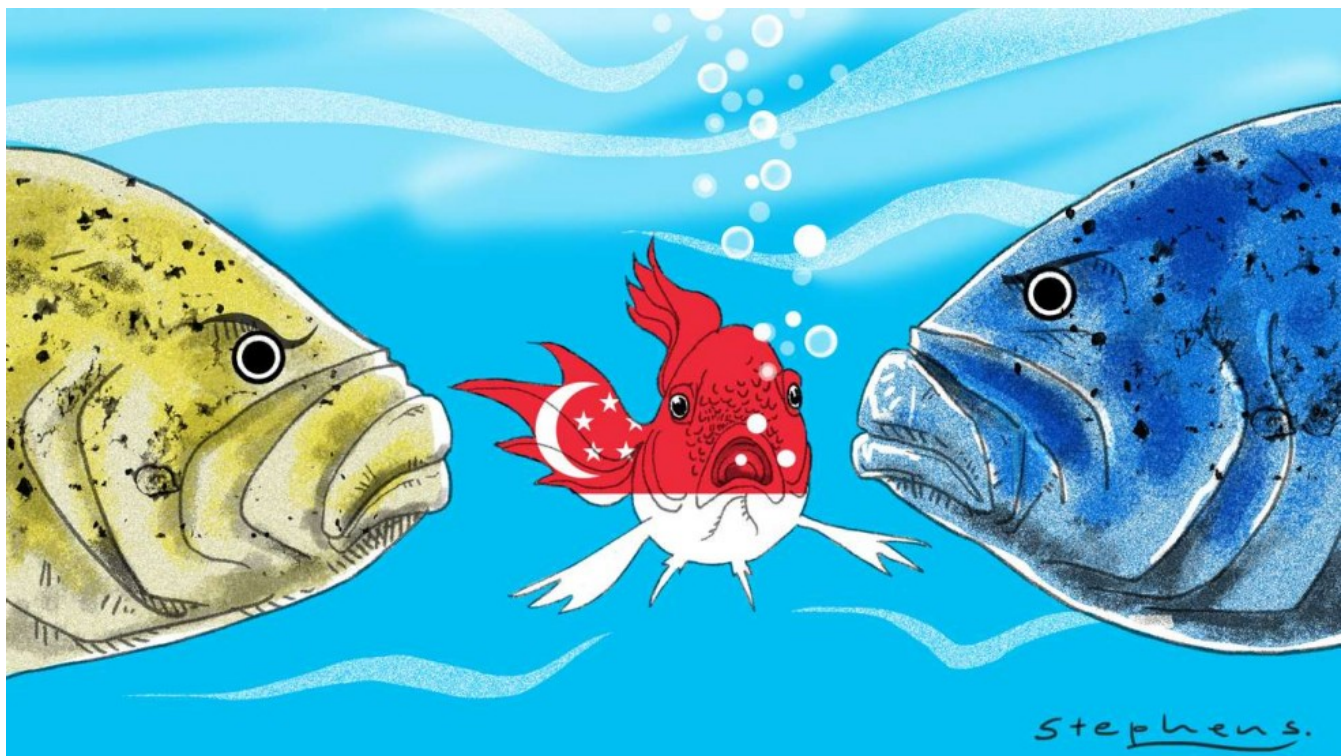


Tháng 7/2016 tại Singapore nở ra một cuộc bút chiến bàn luận về chủ đề ông xò của nước nhỏ trong quan hệ quốc tế giữa các nhà ngoại giao kể câu của nước này. Cuộc tranh luận thu hút sự chú ý của dư luận bên trong và bên ngoài Singapore, đặc biệt là trong bối cảnh có những đánh giá về sự thay đổi quan điểm của Singapore trong vấn đề Biển Đông.



Tháng 7/2016 tại Singapore nổi lên một cuộc bút chiến bàn luận về chủ đề ông xò của nước nhỏ trong quan hệ quốc tế giữa các nhà ngoại giao kể câu của nước này. Cuộc tranh luận thu hút sự chú ý của dư luận bên trong và bên ngoài Singapore bởi nó không chỉ phản ánh sự chia rẽ tại tầng trong giới hoạch định chính sách đối ngoại Singapore hiện nay mà còn đồng chồm độn vấn đề cốt lõi liên quan đến bản sắc của một chủ thể hệt sự đặc biệt trong chính trị quốc tế hiện đại. Singapore là một quốc đảo với dân số 5,6 triệu người lại có nền kinh tế phát triển bậc nhất thế giới và thành tích đối ngoại đáng khâm phục. Tầng lớp coi là "một chấm đỏ" (little red dot), nhưng Singapore ông xò với thế của một quốc gia đặc biệt, không ít lần

tự chịu những đờnghệ của các công quốc. Rõ ràng, đây không phải làn đầutiền cuộc tranh luận nhà ra, và chắccũng không phải làn cuộc. Những ý kiến trong diẽn đầnhết số có giá trị đầogiả nghiên cứu chính sách của Việt Nam tham khảo.

Khác biệt quan điểm

Lầiqua tiếng lài bầt nguồntự bài bình luận "Bài học làntự mầt Nước nhà" trên Nhắtbáo Strait Times của Giáo sĩ Kishore Mahbubani, Hiầutrong Trầong Chính sách Công Lý Quang Diầu. Số đầ bài viếtt thu hút số chú ý bầi Mahbubani đầccoi là nhà tự trầong có ảnh hưởng của Singapore vầi cuốn sách nhà tiếng *Can Asians Think?*

(tầmdầch: Nước nhà châu Á có thể tự duy đầcc không?). Ông cũng có số nghiồp kầ cuộc trong lành vầ đầi ngoại, đã trầng đầcc bầ nhiệm Thứ trầong Trầong trầc Bộ Ngoại giao và lài số của Singapore tầi Liên Hầp Quốc.

Trong bài bình luận, Mahbubani viầ đầ trầong hầp của Qatar, nước đầng bầ đầnh vào cuộc khầng hoầng chính trầ-ngoại giao vầi các thành viên còn lài trong Liên đầon Á-rầp, đầ làp luận rằng nước nhà không nên phầt là quy tầc vầnh viầ của đầa chính trầ: "Nước nhà phải hành đầng nhầ các nước nhà", không phải hành xầ giầng công quốc hầng trung. Quan đầm trên đầcc hình thành trên nhầ đầnh: do tự tin vầ tiầm làc kinh tế và mầi quan hầ chầt chầ vầi Mầ, Qatar đã hành xầ "quá sốc" nhầ mầt công quốc hầng trung, trầc tiầp can đầ vào các cuộc chầy đầa chính trầ ở khu vầc (can thiầp trầc tiầp vào tình hình Syria, hầ trầ các nhóm nhà đầ ở các quốc gia khác). Các nước láng giầng lành nhầ ở Rầp Xê Út, Bahrain, Ai Cầp, Liên minh Á Rầp cầ đầ quan hầ ngoại giao vầi cáo buầc "Qatar gây chia rầ nhà bầ ở Rầp, xúi giầc các âm mầu chầng lài Nhà nước, vi phầm chầ quyầ, chầa chầp các tự chầc khầng bầ nhầ Nhóm Anh em Hầi giáo, ISIS và Al-Qaeda."

Tầ quan sát đầ, Mahbubani phê phán làp trầong của Singapore công khai àng hầ Toà trầng tài Biần àng và rút ra kầt luận rằng Singapore nên cầ trầng và kầm chầ khi đầa ra các bình luận liên quan tầi các công quốc đầ tránh rầi vào tình huầng của Qatar. Ông này cũng bầ sung thêm rằng cầ Thứ trầong Lý Quang Diầu, ngầi có những bình luận "cầi mầ và tự do vầ các công quốc" là trầong hầp ngoại là. Quan đầm của Mahbubani đầcc Tiầ sĩ Yap Kwong Weng, chuyên gia vầ àng Đầong của Trầong Lý Quang Diầu àng hầ. Ông này cũng cho rằng Singapore nên

tiếp tục theo đúng chính sách đối ngoại phù hợp, cần trung và không nên có xu hướng mất nước hàng trung để tránh rơi vào liên quan tới những tính toán của chính trị.

Quan điểm của Mahbubani góp phần sâu phần ứng của nhiều chính khách hàng đầu Singapore. Nhà ngoại giao hàng đầu Bilahari Kausikan [1] cho rằng suy nghĩ của Mahbubani là "lời xôn, dè dặt và nguy hiểm", xúc phạm các lãnh đạo tiến bộ và người dân Singapore. Kausikan cho rằng "Singapore sẽ không tiến tới và thành công nếu con chó thuôn dẹt của bất cứ

nước nào

" và các nhà lãnh đạo của nước này sẽ không do dự đứng lên bảo vệ các lý tưởng và nguyên tắc của họ.

[2]

Ông dẫn chứng các ví dụ về những nhà ngoại giao Singapore như Bộ trưởng George Yeo, Thủ tướng Lý Quang Diệu từng gặp gỡ quan điểm của mình khi đi gặp gỡ với các nước lớn như Trung Quốc, Indonesia để chứng minh cho lập luận của mình.

Cùng với duy này, cựu Bộ trưởng Ngoại giao K. Shanmugam cho rằng lời bình luận của Giáo sư Mahbubani là "đáng nghi về mặt học thuật" và đi ngược lại những nguyên tắc cơ bản mà lãnh đạo lập quốc Lý Quang Diệu theo đuổi: đó là không nghĩ như mình hay nhún nhường trước các nước khác. [3] Dựa trên những kinh nghiệm của bản thân với tư cách là Bộ trưởng Ngoại giao, Shanmugam cho rằng nếu Singapore cho phép bản thân mình bị bắt nạt thì nước này sẽ tiếp tục bị bắt nạt. Do đó, trong vai trò Ngoại trưởng, ông không bao giờ để các nước khác làm điều như vậy với Singapore.

Cựu Bộ trưởng cựu Ong Keng Yong, hiện đang là Phó Chủ tịch điều hành của Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế S. Rajaratnam, cũng cảnh báo rằng quan điểm của Mahbubani đi ngược lại lợi ích của Singapore. Quan hệ quốc tế không đơn thuần dựa trên quy mô dân số và dân số. Theo ông, nước nhà không thể dựa trên "số số hãi" trước các nước lớn, mà buộc phải đứng lên bảo vệ lợi ích quốc gia vì nếu làm khác sẽ luôn bị các nước lớn chèn ép.

Nguồn gốc của cuộc tranh luận

Cuộc tranh luận công khai về chính sách đối ngoại của Singapore nảy sinh trong bối cảnh khu vực này có sự cạnh tranh mạnh mẽ giữa Mỹ và Trung Quốc, đặc biệt liên

quan độn cng thng gia tng Bin ông. K 2009, nhng va chm liên quan độn vñ đ Bin ông đy quan h Trung Quc và m t s nòng ASEAN vào m t s đ i đ u v ngoi giao cng nh trên thc đ a. T đó, mâu thuẫn gi a Singapore và Trung Quc v vñ đ Bin ông xu t hi n. Là m t quc gia thng m i, Singapore ch trng duy trì tr t t trên biñ đ a trên lu t pháp quc t, trong khi đó Trung Quc có xu hng s dng s c mnh chèn ép các nòng nh mà b qua lu t pháp quc t, c th là UNCLOS. Bên cnh đó, Singapore n l c duy trì đoàn k t ASEAN trong khi Trung Quc tìm cách gây chia r.

Nhìn l i, mâu thuẫn Singapore và Trung Quc tích t trong giai độn Singapore là quc gia đ i u phi quan h gi a ASEAN và Trung Quc k t tháng 8/2015. Xích mích đ u tiên là t i Diñ đ n Cng đng ASEAN ở Jakarta, Indonesia tháng 4/2016, hai nhà ngoi giao lão thành c a Singapore (Ong Keng Yong và Kausikan Bilahari) cáo bu c Trung Quc can đ vào vñ đ n i b c a ASEAN và c gng gây chia r khu v c sau khi B trng Ngoi giao Trung Quc Vng Ngh tuyên b rng Trung Quc đã đ t đ đng thu n bñ đ i m v i Brunei, Campuchia và Lào v vñ đ Biñ ông. Phía Trung Quc cho rng ý đnh c a Trung Quc b hi u nh m và yêu c u Singapore làm rõ l i bu c t i trên. [4] Ti p đ n vào tháng 6, sau cu c h p đ c bi t ASEAN-Trung Quc ở Côn Minh, Singapore l i tr thành tâm đ i m gây tranh cãi khi B trng Ngoi giao nòng này không tham gia h p báo v i B trng Ngoi giao Trung Quc sau s ki n nh đ ki n. Singapore và m t nòng ASEAN đã không đng ý trong m t s vñ đ, trong đó có vi c Trung Quc ép ASEAN coi vñ đ Biñ ông là khúc m c song phng gi a Trung Quc và các nòng ASEAN riêng l. Trung Quc và ASEAN rõ ràng là có nhng tuyên b khác nhau và Trung Quc l n n a tìm cách chia r ASEAN bng cách gây áp l c lên m t s nòng thành viên đ ng n c n m t tuyên b chung không có l i cho Trung Quc.

[5]

Trung Quc ch trích Singapore không làm t t vai trò đ i u phi quan h Trung Quc-ASEAN nh m thúc đy đng thu n v vñ đ Biñ ông. Singapore cng là quc gia có l p trng ng h Toà trng tài Biñ ông mà Trung Quc tìm m i cách đ b c b.

Cho t i tháng 9, i s Singapore t i Trung Quc g i th cho Tng biên t p Th i báo Hoàn C u bác b cáo bu c c a Th i báo này cho rng Singapore đang làm cng thng tình hình Biñ ông v i nhng hành đng và tuyên b không có c n c t i H i ngh c p cao l n th 17 c a Phong trào Không liên k t (NAM). Tình hình quan h song phng ti p t c x u đi khi Trung Quc bày t b t m n tr c vi c Singapore cho phép tàu chi n Littoral và tàu ng m tu n tra P-8A Poseidon c a M tri n khai ở Singapore và thc hi n tu n tra ở Biñ ông. [6] Tháng 11/2016, Trung Quc tr đ a bng cách b t ng b t gi lô xe b c thép Terrex c a Singapore quá cnh ở Hong Kong trên đng v Singapore sau khi t p tr n ở ài Loan. Lý do h i quan Hng Kông đ a ra "phát hi n thi t b ki m soát kh nghi." V vi c t o ra cng

thông ngoại giao của ông có tiền lệ giữa Trung Quốc và Singapore, để Singapore trở thành một bí mật quân sự liên quan đến lô xe bọc thép của ông.

Chúng tôi biết và công nhận gia ông trong quan hệ Singapore và Trung Quốc có lẽ là công thức để đưa nhà ngoại giao Kishore Mahbubani đưa ra bình luận "ngoại giao nên theo ngoại giao", không nên can thiệp vào những vấn đề liên quan đến đưa chính trị của các công quốc. Câu chuyện Qatar của ông chỉ là cái cớ để Mahbubani thể hiện sự bất mãn đối với chính sách đối ngoại của Chính phủ Lý Hiên Long. Các nhà ngoại giao khác như Kausikan Bilahari, Ong Keng Yong, và Shanmugam là những nhân vật chủ chốt đã từng phục vụ trong một số các của Thủ tướng Lý Hiên Long. Rõ ràng, Mahbubani ám chỉ Singapore nên theo chính sách đối ngoại thực dụng, không nên có lập trường quá mạnh mẽ với vấn đề Biển Đông, trong khi Bilahari, Yong và Shanmugam cho rằng Singapore nên đứng lên bảo vệ luật pháp quốc tế.

Sức mạnh của các lập luận

Cuộc tranh luận về ngoại giao Singapore phản ánh hai trường phái chính sách truyền thống là chủ nghĩa hiện thực và chủ nghĩa lý tưởng. Chủ nghĩa hiện thực chính trị nhìn nhận mạnh vào thực tế để lập so với suy nghĩ, ý tưởng và nhận thức. Quan điểm của Giáo sư Mahbubani xuất phát từ tiền đề rằng Singapore là một nước nhỏ, không còn là một lãnh đạo có khả năng cân bằng quan hệ với các nước lớn như Lý Quang Diệu và tình hình quan hệ công nhận giữa Singapore và Trung Quốc gần đây, nước này nên tập trung sức mình, tránh gây sự với các nước lớn. Trong khi đó các ý kiến chủ trích quan điểm của ông bắt nguồn từ hệ tư duy lý tưởng, cho rằng thực tế được định hình bởi suy nghĩ và các tư tưởng, và thực tiễn của Singapore khi lập quốc. Theo đó Singapore phải có lý tưởng, dám theo đuổi lý tưởng như Lý Quang Diệu, dám thách thức các nước lớn trong nhiệm vụ tình huống của thế để bảo vệ chủ quyền lãnh thổ, tôn trọng pháp luật và duy trì ổn định khu vực.

Về cách tiếp cận, việc so sánh sự tưởng tượng giữa Qatar với Singapore của Giáo sư Mahbubani dựa trên điểm tích, sức mạnh kinh tế và chính sách công nhận hàng ra bên ngoài là một cách để đưa ra thuyết phục. Cả Singapore và Qatar đều là những quốc gia nhỏ bé nhưng lại sở hữu sức mạnh kinh tế để đứng đầu thế giới và nhiệm vụ ý kiến rằng tình hình hai nước này có tầm ảnh hưởng quốc tế vượt trên điểm tích (punch over its weight). [7] Cả hai của Singapore và Qatar đều thuộc nhóm các nước giàu nhất thế giới cho tới năm 2016 tính theo GDP danh nghĩa (GDP Qatar

xếp thứ 5 với 60.733\$ và Singapore là 53.053\$ (vị trí thứ 11).

[\[8\]](#)

Trong suốt thập kỷ qua, Qatar thực thi nhiều chính sách nhằm nâng cao vị thế đứng thế giúp duy trì cân bằng quyền lực trong khu vực. Nước này tiến hành mở rộng quy mô hành quân lớn, đem nhiều các biện pháp ngoại giao mở rộng và cung cấp các điểm đàn nhằm giới quyết các thách thức toàn cầu. Có thể kể đến việc Qatar tham gia liên minh quân sự của Hội đồng Bảo an Liên Hợp Quốc để bảo vệ người dân Libya năm 2011 hay đóng vai trò trung gian trong cuộc khủng hoảng Syria.

[\[9\]](#)

Ngoài ra Qatar còn sẵn sàng hợp tác với M, Hamas, Hezbollah và Iran; nhiệt tình ủng hộ các cuộc cách mạng ở Tunisia, Ai Cập và Libya. Các hoạt động này phần nào làm suy yếu an ninh và ổn định của các nước khác, từ đó dần dần sẽ bao vây, cầm quyền của một loạt các nước Vùng Vịnh và Ả-rập để tăng "cùng chung chí nguyện" với Qatar. Theo đó, quan điểm "đồng chí quá sức" cần biến thuyết phục.

Tuy nhiên, lập luận của Mahbubani có một số điểm yếu về lô-gic. Một là, lập luận này dựa trên tiến độ rằng Qatar sẽ chịu khu vực phức tạp trở nên sẽ ép tất cả các nước Ả-rập khác. Trên thực tế, mặc dù gặp nhiều khó khăn, nhưng đến nay Qatar vẫn đứng vững như núi lửa mạnh mẽ và mạng lưới quan hệ rộng giúp giới to phần nào sẽ ép tất cả phía Tây. Có thể thấy, cuộc khủng hoảng này sẽ còn kéo dài, và hội kết còn chừa rở ràng.

Hai là

, việc sẽ đứng một trọng hợp điểm hình để đi đến một khái quát hoá quá lớn tạo ra những lỗ hổng trong diễn biến. Bên cạnh đó, cuộc khủng hoảng Qatar hiện nay rất khác với việc mà Singapore phải đối mặt ở Biển Đông, cả về bản chất và nội dung, phe phái và tương quan lực lượng. Qatar can dự mạnh mẽ vào một số vấn đề Trung Đông cần bản là mục tiêu chính hướng, trong khi đó Singapore đấu tranh ở Biển Đông là cho lợi ích lâu dài và bản sẽ của nước này. Singapore giàu có và thành công phần lớn nhờ nguồn lực trí tuệ, từ đó hàng hội trên biển và trên đất liền pháp. Theo đó, hoà bình, ổn định và luật pháp trên biển là lợi ích sát sườn của Singapore.

Ba là

, việc Mahbubani cho rằng vai trò của Lý Quang Diệu là đặc biệt, không thể lập luận là thiếu thuyết phục. Có thể thấy, quá trình đấu tranh chính trị cũng quy định luôn đòi hỏi thời gian và sự kiên nhẫn.

Bốn là

, Mahbubani không thuyết phục khi không theo lập luận của thực tế về các nước nhà nên "kiếm chảnh" đến đâu là vấn đề. Lịch sử cho thấy chính sách cầu hoà cũng không bao giờ thoả mãn các công quốc.

Ở phía đối lập, các ý kiến chủ trích mạnh mẽ về lập luận, nhưng yếu về cách trình bày. Tính thuyết phục của dòng lập luận này xuất phát từ mô hình đại ngoại thành công

Của Singapore, nước đã kiên trì xây dựng và đấu tranh bảo vệ chủ quyền và các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế. Trong hợp của Lý Quang Diêu chúng ta nước nhà vẫn có thể "nghe lời" và hành động dựa trên nguyên tắc và lý tưởng, và đó cũng là lợi ích lâu dài. Tuy nhiên, thay vì tranh luận trực tiếp với các lập luận của Giáo sư Mahbubani, các ý kiến trên quá nghiêng về đả kích cá nhân như trích tác giả là "ngụy hiểm", "đôi trá" hay có "vấn đề về học thức." Trong bài viết, Mahbubani phẫn nộ có lý khi cho rằng Singapore nên kiểm soát và cẩn trọng trong phát ngôn hay tuyên bố liên quan tới các công việc chứ không nói rằng Singapore phải cúi đầu, khúm núm hay đổ bộ bất ngờ. Mahbubani cũng cho rằng, các nước nhà cần đưa vào Liên Hợp Quốc và tổ chức khu vực, những luận điểm này bỏ qua. Nói chung, cần giữ lý tưởng và nguyên tắc, cần khôn khéo tránh đi đầu đầu trực diện, công khai với các công việc. Tuy nhiên, ranh giới giữa đi đầu nguyên tắc và cần ứng biến linh hoạt luôn rất khó để xác định. Nó thuộc về nghệ thuật và bản lĩnh của các nhà lãnh đạo. Cả hai hợp đồng quan điểm trên có lẽ đều có những yếu tố cần đoan, không nên ánh nhìn sự và thực tại của Singapore.

Có thể thấy rằng cả hai lập luận trên đều chia sẻ quan điểm rằng tập duy để ngoại giao lời và chiến lược của Lý Quang Diêu là nhân tố quan trọng nhất quyết định sự thành công của Singapore. Và khi nhân tố này không còn xuất hiện, ngoài ta đặt ra câu hỏi là nước này nên tiếp tục chính sách của Lý Quang Diêu hay hành động cần trọng như một nước nhà. Theo đánh giá của nhiều nhà phân tích, Lý Quang Diêu dẫn dắt Singapore thành công không xuất phát từ việc ông theo nguyên tắc của chủ nghĩa lý tưởng hay hiện thực mà lãnh đạo theo chủ nghĩa "hiện thực mềm" và kinh nghiệm những luôn lấy lợi ích quốc gia là trên hết. [\[10\]](#)

Lý tưởng "lợi ích quốc gia"

Lý Quang Diêu nghe lời, mở hiểm những công quan tâm nhiều tại sự thay đổi hoàn cảnh, quan sát xu hướng an ninh và kinh tế quốc tế, từ đó định vị Singapore trong mối quan hệ song phương, đa phương để nắm bắt cơ hội trước khi khác để kiên trì mục tiêu đưa Singapore đi lên, từ một làng chài nghèo nàn đến một trung tâm tài chính, kinh tế của thế giới. Nói khác, lý tưởng của Lý Quang Diêu chính là lợi ích quốc gia thực tế, không phải bất cứ hợp thể tưởng tượng nào. Theo đó, Singapore thiết lập quan hệ hữu ích với tất cả các nước, nên mạnh mẽ hợp tác thực chất có lợi cho các bên. Lý Quang Diêu kiên quyết đem bảo vệ lợi ích cho Singapore, đồng thời sẵn sàng thỏa hiệp trong các lợi ích không cốt lõi, và thực hành những hàng rào gián tiếp thông qua các thế lực quốc tế. [\[11\]](#) Tập duy để ngoại giao của Lý Quang Diêu nên mạnh mẽ tính linh hoạt, sẵn sàng thay đổi nếu chính sách không có hiệu quả thực tế, nên đồng thời cần để hành động có lợi cho Singapore chứ không nhất thiết phải kiên định trong mối tương hợp hay theo đuổi một chính sách bất chấp bất kỳ ý

thực h.

Ngoại giao của Singapore dưới thời kỳ của Thủ tướng Lý Hiên Long có sự tiếp nối và kế thừa từ nền tảng đối ngoại của Singapore từ thời lập quốc. Lý Hiên Long từng đúc kết, chính sách đối ngoại của Singapore là sự cân bằng giữa "chính nghĩa hiện thực và chính nghĩa lý tưởng." [12] Singapore buộc phải nhìn nhận thực tiễn đúng bản chất của nó (realism) nhưng không ngừng tìm mọi cách để thực hiện lý tưởng xây dựng một quốc gia phồn thịnh. Quan điểm của Singapore cho thấy, đường lối phát triển cần được đặt lên trên, và luôn sẵn sàng thay đổi bản thân trước khi thay đổi thế giới. Có như vậy trên thực tiễn, Singapore cần phải xây dựng một mô hình phát triển thành công và chính sự thành công đó giúp Singapore có tiếng nói và tiếp tục đóng góp để định hình trật tự thế giới có lợi cho Singapore.

Trên cơ sở đó, can thiệp của Singapore đối với vấn đề Biển Đông thực hiện sự cân bằng giữa "hiện thực" và "lý tưởng." Biển Đông vừa là lợi ích sát sườn, vừa là lợi ích lâu dài của Singapore, đem báo để tiêu quốc thông minh này có thể có hòa bình, công bằng và thịnh vượng bền vững. Singapore ngày càng thực hiện việc và tiếng nói của nòng này trong tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông với cách là quân sự của ASEAN. Singapore thực hiện sự quan tâm sâu sắc với vấn đề này trong các hội nghị quốc tế và là nòng ASEAN ngấm công nhận phán quyết của Tòa trọng tài. Singapore có thái độ rõ ràng khi tuyên bố chung của ASEAN không để cấp độ phán quyết này với Hội nghị Trung Quốc - ASEAN tháng 9 năm 2016. [13] Theo đó phán quyết của Tòa trọng tài không phải chỉ là vấn đề của Philippines và Trung Quốc, mà là trật tự pháp lý quốc tế liên quan đến lợi ích của tất cả các nòng, trong đó có Singapore.

Bài học cho Việt Nam

Việt Nam hiện nay đang theo đuổi chính sách thực dụng trên cơ sở cân bằng quan hệ với các nòng lớn, đồng thời tích cực, chủ động mở rộng quan hệ hữu nghị, hợp tác với các đối tác khác. Chỉ trong sáu tháng đầu năm 2017, các nhà lãnh đạo Việt Nam đã thực hiện nhiều chuyến thăm chính thức để thúc đẩy các mối quan hệ song phương quan trọng. Cụ thể, Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng thăm Trung Quốc vào tháng 1/2017, Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc thăm Mỹ và Nhật Bản tháng 5 và tháng 6/2017; Chủ tịch nòng Trần Đại Quang thăm Trung Quốc, dự Hội nghị Thượng đỉnh Vòng đai và Con đường tháng 5/2017 và thăm Liên Bang Nga tháng 6/2017. Các chuyến thăm giúp làm sâu sắc thêm quan hệ hợp tác và đối tác với các cường quốc chủ chốt, giúp tạo dựng lợi ích lâu dài của các nòng ở Việt Nam, đồng thời tranh thủ các nguồn lực mới để phát triển đất nước.

Việt vượt qua rào cản ý thức hẹp để nhìn nhận, đánh giá các quốc gia khác ở các hai góc độ, đối tác và đối tượng, là cách tiếp cận đúng cho Việt Nam. Lợi thế duy này đã giúp Việt Nam không bị các đoàn hoá, xử lý các nguy cơ, tiêu cực mà mở cửa phù hợp mà không quá nhanh chóng đến mức tác động tích cực mở rộng hợp tác nhưng không để bị lệ thuộc quá nhiều vào một cường quốc, từ đó mở đi được lập, tự chủ. Yêu cầu nên tăng cho chính sách Việt Nam không phải là đi với nước nào, dựa vào nước nào, mà tìm cách phát huy tính tích cực trong quan hệ với tất cả các nước để phát triển bản thân. Vấn đề lớn của hai hội XI và XII đã nhận mạnh nguyên tắc "đặt lợi ích quốc gia dân tộc lên trên hết" và nguyên tắc này cần trở thành lý tưởng và phải được hiện thực hoá trong quá trình hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại. Phải luôn "nhìn xa" thì mới có thể "đi nhanh và đi thẳng." Chính sách của Việt Nam cần xây dựng trên lợi ích dài hạn (phát triển) đúng thời linh hoạt, khéo léo xử lý thoả đáng những thách thức trước mắt.

Do vậy, trong bối cảnh tranh quốc tế có nhiều khó khăn và phức tạp, Việt Nam không được rời mắt khỏi lợi ích quốc gia dài hạn. Để làm được điều này, chính sách ngoại giao thực dụng của Lý Quang Diêu có thể có những gợi ý hữu ích cho Việt Nam bởi lẽ trên thực tế Việt Nam không phải nước nhỏ, nhưng phải đi đến với nhiều vấn đề trong quan hệ với các cường quốc. Theo tư duy đối ngoại của Lý Quang Diêu, sự ổn định chính trị quốc không tự nhiên mà có, theo đó "con cá nhỏ" như Singapore muốn sinh tồn và phát triển tốt cần phải làm cho bản thân mình trở nên "khó nuốt" đối với những "con cá to" bằng cách tự chủ và mạnh mẽ hơn. Để làm được như vậy, nó có thể làm bản với những con cá khác, xây dựng các mối liên kết mạnh mẽ, và thúc đẩy an ninh tập thể theo cách các nước có nghĩa vụ liên đới trong việc bảo vệ an ninh cho nhau. [14] Tổng thể, Việt Nam cần tự chủ và mạnh mẽ để có thể chủ động với các "con cá lớn" thông qua giao dịch đa phương vì hợp tác với nước này sẽ không làm hạn chế giao dịch của Việt Nam với nước còn lại trong thời đại toàn cầu hóa hiện nay. Chính sách đối ngoại của Việt Nam phải luôn bắt nguồn từ và được kiểm định trên lợi ích quốc gia của Việt Nam, theo đó Việt Nam không cần đi theo bên nào mà lựa chọn luật pháp và trật tự quốc tế đã mang lại hòa bình và phát triển cho khu vực trong suốt thời gian qua.

Tóm lại, cuộc tranh luận về chính sách đối ngoại của Singapore gợi mở cho Việt Nam về cách ứng xử với các nước lớn trong các vấn đề khu vực. Theo đó, có ba vấn đề chính sách mà Việt Nam nên chú ý: (1) sự ép, đe dọa của các cường quốc sẽ ngày càng lớn đối với Việt Nam, đòi hỏi các nhà lãnh đạo phải luôn nắm bắt được thực tiễn, bản chất của thế giới, khéo léo nhưng kiên quyết bảo vệ lợi ích chính đáng và dài hạn của quốc gia; (2) nếu không thay đổi được bản thân thì không thể thay đổi thế giới xung quanh, không có sức mạnh và tầm nhìn dài hạn thì không thể có được lập trường duy nhất và chính sách như Singapore đã thay đổi sự phân chia thế giới

nhằm bảo vệ thực tiễn, kiên trì mục tiêu dài hạn, dám kiên định giữ nguyên tắc; (3) không can thiệp vào nội bộ nước khác, không tham gia vào cạnh tranh nước lớn, nhưng tích cực đóng góp xây dựng luật chơi chung qua các cơ chế quốc tế.

Nguyễn Thị Linh là chuyên viên ngành Chính trị quốc tế và Ngoại giao Việt Nam và là hội viên CLB Galileo, Học viện Ngoại giao. Linh hiện nay là trợ lý nghiên cứu tại Viện Biên Đông, Học viện Ngoại giao.

Tài liệu tham khảo

1. Ang Cheng Guan, Singapore and the Worldview of Lee Kuan Yew, The Diplomat, <http://thediplomat.com/2015/03/singapore-and-the-worldview-of-lee-kuan-yew/>, truy cập ngày 14/07/2017.
2. Bilahari Kausikan, Singapore cannot be cowed by size, The Straits Times, <http://www.straitstimes.com/opinion/singapore-cannot-be-cowed-by-size>, truy cập ngày 10/07/2017.
3. Fancis Chan, China criticised for apparent attempt to divide Asean, The Straits Times, <http://www.straitstimes.com/asia/china-criticised-for-apparent-attempt-to-divide-asean>, truy cập ngày 11/07/2017.
4. Global is Asian, Punching above its weight: Is Singapore more than a price taker in global governance?, <http://global-is-asian.nus.edu.sg/index.php/punching-above-its-weight-is-singapore-more-than-a-price-taker-in-global-governance/>, truy cập ngày 14/07/2017.

5. Liang Fook Lye, Singapore – China relations hit another snag, Asia & The Pacific Policy Society,

<https://www.policyforum.net/singapore-china-relations-hit-another-snag/>, truy c p ngày 15/07/2017.

6. Li Kaisheng, Vietnam's ambition may disturb regional cooperation, stir

confrontation, Global Times, <http://www.globaltimes.cn/content/1052276.shtml>, truy c p ngày 10/07/2017.

7. Lê Hng Hi p, Cng thng m i trong quan h Vi t – Trung, Nghiên c u qu c t ,

<http://nghiencuuquocte.org/2017/06/21/cang-thang-moi-trong-quan-viet-trung/>, truy c p ngày 10/07/2017.

8. Nur Asyiqin Mohamad Salleh, Don's commentary on foreign policy of small states criticised, The Straits Times,

<http://www.straitstimes.com/singapore/dons-commentary-on-foreign-policy-of-small-states-criticised>, truy c p ngày 10/07/2017.

9. Paul Englert, Lest We forget: 5 key lessons in leadership from Lee Kuan Yew, Linked in,

<https://www.linkedin.com/pulse/lest-we-forget-5-key-lessons-leadership-from-lee-ku-an-paul-englert>, truy c p ngày 14/07/2017.

10. Prashanth Parameswaran, China, Not ASEAN, the Real failure on South China Sea at Kunming Meeting, The Diplomat,

<http://thediplomat.com/2016/06/china-not-asean-the-real-failure-at-south-china-sea-kunming-meeting/>, truy c p ngày 11/07/2017.

11. Prime Minister's office Singapore, PM Lee Hsien Loong at the 8th S Rajaratnam lecture on 27 November 2015, <http://www.pmo.gov.sg/newsroom/pm-lee-hsien-loong-8th-s-rajaratnam-lecture-27-november-2015>, truy c̄p ngày 14/07/2017.

12. The IISS Shangri-La Dialogue The Asia Security Summit, Keynote Address: Malcolm Turnbull, Prime Minister of Australia, <https://www.iiss.org/en/events/shangri-la-dialogue/archive/shangri-la-dialogue-2017-4f77/opening-remarks-and-keynote-address-fc1a/keynote-address---malcolm-turnbu-ll-4bbe>, truy c̄p ngày 02/08/2017.

13. Statisticstimes, Projected GDP per capita ranking (2016-2020), <http://statisticstimes.com/economy/projected-world-gdp-capita-ranking.php>, truy c̄p ngày 25/07/2017.

14. Robert Nolan, How Qatar punches above its weight class, U.S.News, <https://www.usnews.com/opinion/blogs/world-report/2012/11/16/how-qatar-punches-above-its-weight-class>, truy c̄p ngày 25/07/2017.

15. Vai trò c̄a ASEAN trong tranh chấp Bīn Đ̄ng, Nghiên c̄u Bīn Đ̄ng, <http://nghiencuubiendong.vn/nghien-cuu-nuoc-ngoai/6464-vai-tro-cua-singapore-tron-g-tranh-chap-bien-dong>, truy c̄p ngày 20/07/2017.

Bài vīt thūc b̄n quȳn Nghiên c̄u Bīn Đ̄ng. Đ̄ ngh̄ ch̄ đ̄c đ̄n đ̄ng link bài vīt, không đ̄ng l̄i khi ch̄a có s̄ đ̄ng ý c̄a Ban Biên t̄p.

Chú thích

[1] Tr̄̄c khi ngh̄̄ h̄̄u, Bilahari Kausikan là ̄̄i s̄̄ l̄̄u đ̄̄ng c̄̄a Singapore.

[2] Bilahari Kausikan, Singapore cannot be cowed by size, *The Straits Times*, <http://www.straitstimes.com/opinion/singapore-cannot-be-cowed-by-size>

,
truy c̄̄p ngày 10/07/2017.

[3] Nur Asyiqin Mohamad Salleh, Don's commentary on foreign policy of small states criticised, *The Straits Times*, <http://www.straitstimes.com/singapore/dons-commentary-on-foreign-policy-of-small-states-criticised>

,
truy c̄̄p ngày 10/07/2017.

[4] Fancis Chan, China criticised for apparent attempt to devide Asean, *The Straitstimes*, <http://www.straitstimes.com/asia/china-criticised-for-apparent-attempt-to-divide-asean>

,
truy c̄̄p ngày 11/07/2017.

[5] Prashanth Parameswaran, China, Not ASEAN, the Real failure on South China Sea at Kunming Meeting, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2016/06/china-not-asean-the-real-failure-at-south-china-sea-kunming-meeting/>

,
truy c̄̄p ngày 11/07/2017.

[6] Liang Fook Lye, Singapore – China relations hit another snag, Asia & The Pacific Policy Society, <https://www.policyforum.net/singapore-china-relations-hit-another-snag/>, truy c̄̄p ngày 15/07/2017.

[7] Global is Asian, Punching above its weight: Is Singapore more than a price taker in global governance?, <http://global-is-asian.nus.edu.sg/index.php/punching-above-its-weight-is-singapore-more-than-a-price-taker-in-global-governance/>

, c,

truy c p ngày 14/07/2017.

[8] Statisticstimes, Projected GDP per capita ranking (2016-2020),

<http://statisticstimes.com/economy/projected-world-gdp-capita-ranking.php> , truy c p ngày 25/07/2017.

[9] Robert Nolan, How Qatar punches above its weight class, *U.S.News*,

<https://www.usnews.com/opinion/blogs/world-report/2012/11/16/how-qatar-punches-above-its-weight-class> , truy c p ngày 25/07/2017.

[10] Ang Cheng Guan, Singapore and the Worldview of Lee Kuan Yew, *The Diplomat* , [h](http://thediplomat.com/2015/03/singapore-and-the-worldview-of-lee-kuan-yew/)

[tp://thediplomat.com/2015/03/singapore-and-the-worldview-of-lee-kuan-yew/](http://thediplomat.com/2015/03/singapore-and-the-worldview-of-lee-kuan-yew/)

,
truy c p ngày 14/07/2017.

[11] Paul Englert, Lest We forget: 5 key lessons in leadership from Lee Kuan Yew, Linked in, <https://www.linkedin.com/pulse/lest-we-forget-5-key-lessons-leadership-from-lee-kuan-paul-englert> , truy c p ngày 14/07/2017.

[12] Prime Minister's office Singapore, PM Lee Hsien Loong at the 8th S Rajaratnam lecture on 27 November 2015,

<http://www.pmo.gov.sg/newsroom/pm-lee-hsien-loong-8th-s-rajaratnam-lecture-27->

[november-2015](#)

, truy c p ngày 14/07/2017.

[13] Vai trò c a ASEAN trong tranh chấp Bi n ông, *Nghiên c u Bi n ông*,

<http://nghiencuubiendong.vn/nghien-cuu-nuoc-ngoai/6464-vai-tro-cua-singapore-tro-ng-tranh-chap-bien-dong>, truy c p ngày 20/07/2017.

[14] The IISS Shangri-La Dialogue The Asia Security Summit, Keynote Address: Malcolm Turnbull, Prime Minister of Australia, <https://www.iiss.org/en/events/shangri-la-dialogue/archive/shangri-la-dialogue-2017-4f77/opening-remarks-and-key-note-address-fc1a/keynote-address---malcolm-turnbull-4bbe>, truy c p ngày 02/08/2017.